

4. CPI 2016. Transparency International. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsivi-cpi-2016/> (дата звернення: 05.04.2026).

5. CPI 2025. Transparency International. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/2025/> (дата звернення: 05.04.2026).

Стовбчата Н.О.,
*здобувачка освіти, ОПП «Економіка», 4 курс,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»*

ГЛОБАЛЬНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЦИКЛ ЯК ФАКТОР ОБМЕЖЕННЯ МАКРОФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ МАЛИХ ВІДКРИТИХ ЕКОНОМІК

Посилення фінансової глобалізації упродовж останніх десятиліть супроводжувалося розвитком глобальних банків і ринків капіталу, що зумовило посилення спільного руху цін ризикових активів, потоків капіталу та левериджу у світовому масштабі [1, с. 1]. Наслідком цих процесів стало формування глобального фінансового циклу - синхронізованих змін глобальних фінансових умов, що впливає на національні економіки через ціни активів і міжнародні потоки капіталу, причому ключову роль у його формуванні відіграють схильність до ризику та монетарна політика США [2, с. 5-6]. Для малих відкритих економік і країн, що розвиваються, зазначені процеси мають особливе значення, оскільки зовнішні фінансові та капітальні цикли безпосередньо впливають на внутрішню кредитну динаміку, бізнес-цикли та простір для проведення національної монетарної й макропруденційної політики [3, с. 1-2]. Саме тому дослідження механізмів, через які глобальний фінансовий цикл обмежує макрофінансову автономію малих відкритих економік, є актуальним як з теоретичного, так і з прикладного погляду, особливо в умовах підвищеної глобальної невизначеності та зростаючої вразливості окремих країн до зовнішніх фінансових шоків.

У сучасній науковій літературі загалом визнано, що глобальні фінансові умови суттєво впливають на внутрішні умови фінансування малих відкритих економік: зміни у глобальному апетиті до ризику, як правило, провокують відтоки капіталу, знецінення валюти та посилення умов кредитування [4, с. 1]. Водночас у літературі зберігається неоднозначність щодо того, якою мірою глобальний фінансовий цикл обмежує макрофінансову автономію малих відкритих економік, і чи є ця залежність однаковою для всіх країн [2, с. 5-6]. З одного боку, концепція «dilemma» вказує на те, що глобальні фінансові умови, насамперед через монетарну політику США, суттєво визначають внутрішні умови кредитування та премії за ризик, а гнучкість валютного курсу лише частково пом'якшує цей вплив [1, с. 18-19]. З іншого боку, новіші дослідження показують, що країни з більш розвиненими інституційно-політичними рамками є краще підготовленими до зовнішніх шоків і демонструють значно м'якші втрати випуску та менші побічні ефекти від знецінення валюти, що свідчить про можливість часткового послаблення зовнішньої залежності завдяки інституційній спроможності та якості внутрішньої політики [4, с. 1, 14]. Отже, проблема дослідження полягає у з'ясуванні механізмів, через які глобальний фінансовий цикл обмежує макрофінансову автономію малих відкритих економік і тих умов, за яких цей вплив може бути послаблений.

Завданням тез є узагальнити теоретичні підходи до трактування глобального фінансового циклу як зовнішнього обмеження макрофінансової автономії малих відкритих економік, виокремити основні канали його впливу та окреслити умови, за яких якість внутрішніх інституційно-політичних рамок і характеристики фінансового ринку визначають ступінь зовнішньої залежності.

За результатами аналізу літератури глобальний фінансовий цикл доцільно трактувати як системне явище сучасної фінансової архітектури, що відображає синхронізовану динаміку ключових фінансових змінних у світовому масштабі - цін ризикових активів, потоків капіталу, ліквідності, кредитних умов та поведінки фінансових посередників [1, с. 1]. Важливо

розмежовувати глобальний і внутрішній фінансові цикли. Якщо внутрішній цикл пов'язаний переважно з динамікою кредиту і цін на нерухомість, то глобальний - із міжнародними потоками капіталу та цінами ризикових фінансових активів, тобто із зовнішніми умовами фінансування, що формуються поза межами окремої країни [2, с. 7]. Ключовою теоретичною ознакою глобального фінансового циклу є наявність спільного глобального фактора, який пояснює значну частину синхронізованих коливань фінансових змінних у різних країнах. Один такий фактор пояснює близько чверті коливань цін ризикових активів у світі, а два глобальні фактори - близько 35% варіації валових потоків капіталу [1, с. 1-2]. Таким чином, глобальний фінансовий цикл є базовою характеристикою сучасної глобальної фінансової системи, що визначає зовнішні фінансові умови для малих відкритих економік значною мірою поза прямим контролем їхньої внутрішньої монетарної та фіскальної політики.

Вплив глобального фінансового циклу на малі відкриті економіки реалізується через сукупність взаємопов'язаних каналів, які формують зовнішні фінансові умови та звужують простір для внутрішньої політики. Центральним є канал міжнародних потоків капіталу. Зміни глобального апетиту до ризику, як правило, провокують відтоки капіталу, знецінення валюти та посилення умов кредитування [4, с. 1]. Тісно пов'язаним є валютний канал, через який коливання потоків капіталу трансформуються у зміни обмінного курсу, що впливає на умови обслуговування боргу, імпортовану інфляцію та конкурентоспроможність. Паралельно діє канал вартості фінансування: монетарна політика США впливає на внутрішні кредитні витрати, премії за ризик і диференціали процентних ставок. Водночас, цей вплив є значно більш відчутним для країн із ринками, що розвиваються, а гнучкість валютного курсу лише частково амортизує ці ефекти [1, с. 18-19]. Важливу роль відіграє також канал фінансових посередників: транснаціональні банки та транскордонна кредитна активність є ключовими механізмами передачі глобальних фінансових шоків на внутрішні ринки [5, с. 4]. Чутливість цих каналів до глобальних факторів залежить від ступеня відкритості рахунку капіталу, макроекономічної стабільності, обсягу міжнародних резервів і режиму валютного курсу [3, с. 11]. Відтак, трансмісія глобального фінансового циклу є багатоканальною і диференційованою, а її інтенсивність визначається як зовнішніми імпульсами, так і внутрішніми характеристиками фінансової системи країни.

Сукупна дія зазначених каналів означає, що значна частина внутрішніх фінансових умов малих відкритих економік формується під впливом зовнішніх імпульсів, а не лише внутрішньої монетарної та фіскальної політики. Унаслідок цього звужується простір для проведення автономної макрофінансової політики: після шоків, пов'язаних із погіршенням глобального апетиту до ризику (*risk-off shocks*), регулятори нерідко не можуть відреагувати монетарним пом'якшенням через одночасні ризики для курсової, цінової та фінансової стабільності [4, с. 1]. Саме на цьому ґрунтується концепція «*dilemma*», відповідно до якої гнучкий валютний курс не забезпечує повної ізоляції від глобальних фінансових умов, а внутрішня монетарна політика лише частково нейтралізує зовнішні ефекти поширення [1, с. 18-19]. Водночас ступінь такого обмеження не є універсальним: він суттєво залежить від якості інституційно-політичних рамок, інституційної спроможності, обсягу міжнародних резервів і режиму валютного курсу [2, с. 11]. Країни з більш розвиненими інституційно-політичними рамками краще витримують «*risk-off shocks*», стикаються з м'якшими політичними компромісами і характеризуються значно меншими втратами випуску та слабшим ефектом перенесення девальвації на внутрішні ціни [4, с. 14]. Таким чином, глобальний фінансовий цикл не скасовує макрофінансову автономію повністю, але істотно звужує її межі, а масштаб цього обмеження визначається не лише зовнішніми імпульсами, а й внутрішньою якістю економічної політики та стійкістю фінансової системи.

За результатами проведеного аналізу літератури встановлено, що глобальний фінансовий цикл є системною характеристикою сучасної фінансової архітектури, яка значною мірою формує зовнішні фінансові умови функціонування малих відкритих економік поза прямим контролем їхньої внутрішньої монетарної та фіскальної політики. Його вплив реалізується через багатоканальну трансмісію - міжнародні потоки капіталу, валютний курс, вартість фінансування та діяльність транснаціональних фінансових посередників, - що в сукупності звужує простір для проведення автономної макрофінансової політики. Водночас масштаб цього обмеження не є

однаковим для всіх країн, оскільки якість внутрішніх інституційно-політичних рамок, обсяг міжнародних резервів і стійкість фінансової системи суттєво визначають здатність країни протистояти зовнішнім шокам і зберігати відносну політичну автономію. Це зумовлює важливість подальшого дослідження зазначених механізмів на прикладі України як малої відкритої економіки з особливою вразливістю до зовнішніх фінансових умов.

Список використаних джерел:

1. Miranda-Agrippino S., Rey H. The Global Financial Cycle. Cambridge, MA : National Bureau of Economic Research, 2021. URL: <https://doi.org/10.3386/w29327> (дата звернення: 10.04.2026).
2. Global and domestic financial cycles: variations on a theme / I. Aldasoro та ін. BIS Working Papers. 2020. Т. 864. С. 32. URL: <https://www.bis.org/publ/work864.pdf> (дата звернення: 10.04.2026).
3. Juhro S. M., Iyke B. N., Narayan P. K. Capital flow dynamics and the synchronization of financial cycles and business cycles in emerging market economies. Journal of International Financial Markets, Institutions and Money. 2024. С. 101980. URL: <https://doi.org/10.1016/j.intfin.2024.101980> (дата звернення: 10.04.2026).
4. Emerging Market Resilience: Good Luck or Good Policies?. IMF Working Paper. 2025. Т. 256, № 1. С. 51–71. URL: <https://doi.org/10.5089/9798229033886.001> (дата звернення: 10.04.2026).
5. Шлапак А. В. Глобальні фінансові цикли і проблема регулювання міжнародних потоків капіталу: роль банків і макропруденційної політики у протидії кризам. Вісник мариупольського державного університету. 2022. № 23. С. 109–119. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-2822-2022-12-23-109-119> (дата звернення: 10.04.2026).

Столярець А.М.,

здобувачка освіти, ОПП «Економіка», 3 курс,

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ВПЛИВ КРЕАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У сучасних умовах стрімкого розвитку цифрових технологій та зростання глобальної конкуренції традиційні методи управління вичерпують свою ефективність. Цифрова трансформація охоплює всі сфери діяльності підприємства, вимагаючи не просто впровадження новітнього програмного забезпечення, а й докорінної перебудови управлінської парадигми. У такому динамічному середовищі особливого значення набуває креативний менеджмент, який виступає стратегічним інструментом генерування інноваційних ідей та розвитку творчого потенціалу персоналу. Саме він дозволяє підприємствам вчасно адаптуватися до змін та забезпечувати стійке економічне зростання.

Розуміння природи креативності суттєво еволюціонувало: від простої функції інтелекту до характеристики цілісної особистості. З позицій психології вона розглядається як стійка здатність до творчої обдарованості [1, с. 112], а філософські підходи підкреслюють її роль у створенні нового, незвичного бачення існуючих проблем [2, с. 215]. В економічній площині креативність трактується як уміння успішно вирішувати бізнес-завдання нестандартним чином, відхиляючись від прийнятих схем мислення [3]. Наукові погляди, зокрема концепції Е. Торренса та А. Маслоу, доводять, що цей потенціал притаманний кожній людині, проте вимагає правильної мотивації та відсутності соціального тиску для свого повного прояву.

На відміну від хаотичного творчого процесу, креативний менеджмент є цілеспрямованою та керованою системою. Він не обмежується лише концептуалізацією нових ідей, а передбачає